

Nr 11.

Av herr **Ericsson** i Näs **m. fl.**, om beredande av ökat utrymme åt personval inom det proportionella valsysteemets ram.

Det valsysteem, som tillämpas i vårt land, medger inte möjlighet till s. k. personval. Den av kandidaterna, som placerats som första namn, blir vald i fall partiet endast får ett mandat. När valsedeln väl av partiet har fastställts, har väljarna praktiskt taget inga möjligheter att rösta på flera kandidater, såvida inte flera valsedelstyper med olika första namn finns att välja på. Detta månglistsysteem, som praktiseras av en del partier, har många nackdelar och svagheter. Inte alla gånger tillkommer dylika listor med partiinstansernas medgivande, och alltid inbjuder detta systeem till manipulationer vid både färdigställandet och distributionen.

Majoritetsval i enmansvalkretsar är naturligtvis det system som bäst garanterar möjligheterna till personval. Emellertid har riksdagen så nyligen tagit avstånd från tanken på detta systeem, att det inte kan komma i fråga att här ånyo ta upp den.

Det går emellertid mycket bra att inom det proportionella valsysteemets ram ge ökat utrymme åt personval och att infoga detta i det provisoriska valsysteem som riksdagen beslutade förra året.

Efter en skrivelse från 1918 års lagtima riksdag tillsattes påföljande år de s. k. proportionsvalsakkunniga med uppgift att utreda och föreslå ändringar för avhjälpande av bristerna i valsättet. År 1921 avgavs deras betänkande, vari också omnämndes införande av en »personmetod». De tillerkände personmetoden bestämda ideella företräden framför en partimetod men fann hela frågan om personmetod vid denna tidpunkt vara alltför litet genomdebatterad såväl principiellt som tekniskt för att förutsättningarna för ett definitivt framläggande av förslag då skulle vara för handen.

Under de trettioett år som sedan förflutit har frågan om möjligheter till personval i riksdagen aktualiserats bl. a. åren 1924, 1929, 1948 och 1949 utan annat resultat än att riksdagen, i enlighet med konstitutionsutskottets hemställan, avslagit kraven på utredning. Konstitutionsutskottets inställning har de senaste gångerna motiverats med att motionärerna inte i motionen angivit något systeem för personval, som utskottet kunnat godtaga, varför man av denna anledning ansett en utredning obehörlig.

Emellertid förekommer i andra länder proportionella valsätt, så utformade, att man här kan rösta på såväl parti som person. Detta är bland annat fallet i Danmark, där man kan rösta på antingen parti eller person

och i Finland där man röstar på person inom partiets ram. Båda dessa system förtjänar att undersökas, speciellt det finska, då detta av de två nämnda synes vara det som lättast kan infogas i det valsysteem som vi f. n. praktiserar i vårt land. Att i en motion framlägga ett preciserat förslag utan utredning synes i en så viktig fråga som denna icke vara riktigt.

Med stöd av ovanstående hemställes,

att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om en förutsättningslös utredning, som bör vara färdig innan nu gällande provisoriska valsysteem blir definitivt och som syftar till att i vårt lands valsysteem bereda större plats för personval t. ex. i enlighet med det systeem, som gäller i Finland.

Stockholm den 15 januari 1953.

Stig F. Hansson
i Önnarp.

Torsten Andersson
i Brämhult.

Gunnar Ericsson
i Näs.

Gunnar Larsson
i Luttra.
